

JYX

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Salokangas, Raimo

Title: Media muuttuu ja muuttaa

Year: 2014

Version: Published version

Copyright: © Historiallinen Aikakauskirja ja tekijät

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Salokangas, R. (2014). Media muuttuu ja muuttaa. *Historiallinen aikakauskirja*, 112(2), 244-245.
<https://doi.org/10.54331/haik.140132>

miin muuttui, vaan hänen tavoitteenaan on myös tutkia ohjelmien toteutuksen muutoksia sekä niiden sanomalehdistössä saamia ”merkityksiä”.

Televisio levisi Suomen koteihin 1960-luvulla, jolloin myös vaalikeskusteluja alettiin televisoida tuomalla kamerat radion ohjelmaan. Mediamaisemaan tuleva uusi väline aiheuttaa aina vanhoille välineille sopeutumisvaikeuksia ennen kuin median ekosysteemi asettuu taas johonkin asentoon joksikin aikaa. Yksi Pitkäsen tutkimuksen teemoista onkin muutoksen kohtaaminen: miten sanomalehdistö ensin tarkkaili televisiota vanhan maailman näkökulmasta – kunnes alkoi iltapäivälehtien johdolla sopeutua television tuomaan muutokseen ja käyttää television luomaa julkisuutta hyväkseen. Pitkäsen tulkinnan mukaan sanomalehdistöllä oli myös tärkeä rooli television vaalikeskustelujen merkityksen kasvattajana. Televisiojulkisuus muutti politiikkaakin. Yhtäkkiä eduskuntaan ei välttämättä tarvinnut kiivetä pitkää järjestötietä, vaan riitti, että oli teeveestä tuttu.

Mitä tarvitaan, että mediaan liittyvä tutkimus on ”poliittista historiaa”? Pitkäsen tutkimuksen otsikossa on sana ”puolue” ja tutkimuskohteina on televisiossa lähetettyjä vaalikeskusteluja, siis politiikkaan liittyviä tapahtumia. Lisäksi aineisto koostuu sanomalehdistä, jotka ovat puolueiden äänenkannattajia, ja siinäkin tapauksessa että eivät ole, kirjoittavat politiikkaan liittyvistä asioista.

Jukka Korpela kirjoitti kolumnissaan, että ”historia ei ole oma tieteenala, vaan se on kaiken menneisyydentutkimuksen yhdistelmä”.¹ Kun Pitkäsen väitöskirjan kirjallisuusluettelo ja alkulukujen

kirjallisuusviitteitä tarkastelee tästä näkökulmasta, havaitsee, että historian tutkijoiden töihin on viitattu vähemmän kuin median ja journalismin tutkijoiden töihin. Historiantutkijalle tyypillisesti Pitkänen kuitenkin käyttää kirjallisuutta lähinnä reaalihistorian lähteenä eikä käy sen kanssa ”teoreettista” keskustelua. Kysymys on tietoisesta valinnasta, joka toki nojaa historian tutkimuksen ikaikaiseen taipumukseen vierastaa teoreettista ajattelua. Pitkänen kirjoittaa näin (s. 18): ”Vaikka työni on saanut vaikutteita viestinnätutkimuksen puolella laadituista mediahistorioista, on tutkimukseni ennen kaikkea poliittisen historian tutkimusta, jonka tavoitteena on *lisätä tietoa* [kurs. RS] television roolista lähihistoriamme vaaleissa.”

Korpela kirjoitti myös, että ”lähteet eivät sanele tieteenalaa, vaan metodin”. Pitkäsen tutkimuksessa on paikka kahdelle lähestymistavalle. Television vaaliohjelmien ympäristönä on Yleisradio, jonka organisaatio on tuottanut paljon paperia ja jonka ohjelmista on tallenteita. Sellaiseen puree tavanomainen historiantutkijan lähestymistapa: analysoidaan kysymyksenasettelun puitteissa dokumentteja niiden kontekstissa ja rakennetaan kertomus.

Lehtimateriaali kaipaa toista otetta – eli rajaamista ja järjestämistä kaipaava aineisto sanelee metodin. Pohjana on määrällinen sisällönerrittely, jonka tulokset on esitelty kuvioina tekstissä ja liitteissä. Laadullinen analyysi ei ole yhtä läpinäkyvä, jos kohta siitä on suppea yleisluontoinen kuvaus (s. 36–37). Menettely on jälleen historiantutkimukselle ominainen: ”lähiluetetaan” lähteitä, kuvaillaan ja rakennetaan kokonaisuus.

Ville Pitkäsen väitöskirja on mediahistoriallinen tutkimus, jossa on tehty hyvinkin perinteistä historiantutkijan työtä. Hän on kontekstoinut television vaaliohjelmaa ja eritellyt lehtijuttujen sisältöä

Media muuttuu ja muuttaa

Ville Pitkänen: Puolueiden keskustelutilaisuuksista mediataapahtumiksi. Television vaaliohjelmat ja niihin liittynyt sanomalehtijulkisuus 1960-luvulta 1980-luvulle. Turun yliopisto 2014. 249 s. ISBN 978-951-29-5615-9.

Takavuosikymmeninä ”puolueiden päälehtien suhtautuminen” siihen, tähän tai tuohon oli yleinen opinäytteen aihe. Puolueiden päälehdet kuuluvat lehtivalikoimaan myös Ville Pitkäsen väitöskirjassa, joka käsittelee politiikan mediajulkisuutta aikana, jolloin vaalikeskusteluja järjesti ainoastaan Yleisradio. Tutkittava maailma ja tutkimuksen tekoajankohdan sanasto ovat kuitenkin muuttuneet. Pitkänen ei ainoastaan kysy (s. 20), miten ”suhtautuminen” vaaliohjel-

1. Jukka Korpela, Historian ja esihistorian rajoilla. Onko historia tiede, metodi vai yleiskäsite. *Historiallinen Aikakauskirja* 111:4 (2013), 486–487.

määrällisesti ja ennen muuta laadullisesti, tehden kuvailevaa analyysia. Tärkeää on, että taustojen ja tekstien analyysit kohtaavat toisensa. Vaikka laadullisen tekstianalyysin läpinäkyvydessä voi olla sanomisen sijaa, lopputulos ei vaikuta millään muotoa epäuskottavalta. Tutkimus ei tuota käänteentekeviä tuloksia, mutta se nyansoi ja tukevoittaa aiempia hatarammin perusteltuja tulkintoja ja tietenkin tuo uutta tietoa myös yksityiskohtien tasolla. Päätulos on nostettu kirjan otsikoksi.

RAIMO SALOKANGAS